СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 179. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 3 серпня 1932. — VOL. XL. No. 179. Jersey City, N. J., Wednesday, August 3, 1932. THREE CENTS.

КЛОПОТИ СТЕЙТІВ З „БОНУСОВОЮ АРМІЄЮ"

СЕНАТОРИ ЗА РОЗСЛІДЖЕННЯ ЗАВОРУШЕНЬ.

ВАШИНГТОН. — Мейор Джанставну Меклоскі приходить до переконання, що він не може дати собі ради з „бонусовою армією", яка прибула до Джанставну на його запрошення. Мейорови не вдалося добути потрібні на удержання „армії" фонди ні від приватних людей, ні від урядових інституцій. Навіть губернатор Пенсилвенії Піншо, котрий пятнував заховання президента Гувера супроти „армії", заявив мейорови, що він не може дати ветеранам ні шатер ні авт для виїзду домів: шатра всі заняті стейтовими військами, а авт не вільно йому вживати поза границями стейту.

Табор ветеранів потребує гроша не тільки на саму їжу й дах над головою, але й на громадянські санітарні засоби, без яких у таборі може легко кинутися недуга. Санітарна комісія, що відвідала табор, каже, що санітарні умовини страшні.

Тимчасом, як грошей не можна дістати, сенатори говорять про інше. Сенатори Меккелар і Шипстед скритикували Гувера за розвязку ситуації у Вашингтоні та домагаються слідства сенату. Командант ветеранів Вотерс уже говорить менше, а за те генерал-майор Ботлер, який свого часу викликав великий запал серед ветеранів своїм закликом до боротьби, нині каже, що він не може приїхати до Джанставну та радить ветеранам вернутись до рідних стейтів, які обовязані їм помогти. Губернатор Річі каже те саме, називаючи плян зорганізування табору для безробітних ветеранів непрактичним.

Новий такий табор організується коло Лорел, в стейті Меріленд.

ЗАГРОЗА МІЖДЕРЖАВНОЇ ВІЙНИ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

БУЕНОС АЙРЕС (Аргентина). — До ріжних горожанських воєн, що навістили мало не кожду державу південної Америки, приходить тепер ще загроза війни між державами, як це видно з того, що конгрес Парагваю постановив зарядити загальну мобілізацію, щоби, мовляв, боронитися перед нарушенням мира Болівією. Рівночасно Парагвай відніс ся до Ліґи Націй із закидом проти Болівії за нарушення артикулів Ліґи.

З ГОРОЖАНСЬКИХ ВОЄН У ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

ЛІМА (Перу). — Перуанський уряд виконав уже кару смерти на 44 особах, засуджених за бунт. 57 інших ще вижидають смерти. Багато людей засуджено на довгу вязницю.

ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ РОБОТИ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Залізниця Делавар енд Годсон зробила угоду зі своїми робітниками, на основі котрої близько 3,000 робітників вернуть до роботи; деякі з них з певною звишкою своєї платні.

Зі східних стейтів подають, що там почалися роботи в паперовнях, фабриках сорочок, цеголнях. У Кемден, Ню Джерзі, почала наново працювати фабрика мила Кемпбела, фабрика консерв Мілера та фабрика пушок для консерв Континентал Кен Ко. В околиці Пітсбурга зросло добування вугля на 5 процентів.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ВИБУХ У ГОТЕЛІ.

НЮ ЙОРК. — Незвичайний вибух скоївся підчас невеличкого пожару в пивниці 41-поверхового апартаментового готелю Риц Тавер, на розі Парк Евеню й 57-мої вулиці. Коли пожарники дісталися до пивниці, щоб гасити вогонь, полумінь підпалила зібрані гази. Наступив страшний вибух у пивниці, який порозвалював стіни, знищив електричну зворотницю, погасив світла, перервав рух елевейторів у готелі та розкинув перли, переховувані в касі в пивниці. Наслідком вибуху загинули 7 пожарників. Тридцять осіб були лекше й тяжче покалічені.

НЕ МОЖУТЬ ВЕРТІТИ, ПРОБУЮТЬ РИТИ.

ВУСТЕР (Месечусетс). — Тут почалася річна конвенція стейтової Федерації Праці. Конвенцію витав губернатор стейту, Ілай, котрий у своїй промові говорив, що підчас кризи видатки на уряд і заплата робітників мусять бути знижені, але по кризі вони піднесуться знову.

Комішенер праці говорив, що за поправу бизнесу не дбає ніхто, кромі маленької горстки економістів та політиків.

Комуністи дали вислів своєї ненависти до Федерації Праці, розкидаючи під конвенційною салею летючки проти Федерації та пробуючи вдертися на салю. Коли їм це не вдалося, дехто з них пробував говорити під домом, але їх викинено.

УВЕЗЕННЯ ДІВЧИНИ.

ЛОДІНҐТОН (Мішіґен). — Ціла околиця обрушена зникненням з фарми своїх родичів 17-літньої дочки місцевого фармера, Евеліни Сенфорд. Фармери думають, що дівчину везли автом якісь два невідомі мущини, забравши її силою.

КУДИ ПРЯМУЄ ПОЛЬЩА?

Один з органів французької радикальної партії, „Ля Репі-блік", що стоїть близько міністра публичних робіт, Даладіє, помістив сензаційну вістку п. н. „Куди прямує Польща"?

Автор цієї нотатки твердить, що 1-го серпня опускає Польщу французька місія тому, що Пілсудський проти публичної польської опінії заключив перемиря і військовий договір з представниками фон Папена, генералом Шляйхером, Гаммерштайном і Гаєм. Супроти цього до Польщі приїздить на місце французької місії німецька місія. На думку автора це перемиря є звернене проти Совітів.

Польська преса розписується широко над цими сензаційними вістями французької газети. Пропаганда ця, на думку польської преси, є обраховано передусім на французьких германофілів, які хочуть за всяку ціну порозумітися з Німцями, навіть коштом Польщі.

КОМУНІСТИ ПРОГРАЛИ ВІДКЛИК.

Увязнені і вивезені до Ґаліфаксу комуністи програли відклик і тепер вже нема ніякої правної чи формальної перепони до їх депортації. Всіх арештованих є вісім, між ними і відомий Сембай. У вину поставлено їм змову в напрямі повалення уряду Канади в спосіб насильний і при помочі фізичної сили.

ВІДВАЖНА ВІВЦЯ.

На ренчу в Британській Колюмбії койот підглянув саму вівцю з ягнятем і кинувся на ягня, яке схопив і поволік в свої сторони. Вівця оглянулася, що нема нікого, хтоб оборонив її скарб, і давай сама на койота. Кілька разів ударила його лобом тай койот відрискя ягняти і став утікати. Надбіг пастух і койота застрілив.

НОВІ ЧУТКИ ПРО АРЕШТУВАННЯ ГАЛИЧАН НА РАДЯНЩИНІ.

З Варшави повідомляють, що на Радянській Україні арештували багато емігрантів зі Східньої Галичини та Чехословаччини. Між арештованими є проф. Каченюк зі Львова, професор вищої школи в Харкові, адвокат Волошин із Ужгороду, службовець большевицького комісаріяту справедливости.

МАМУТ У РИМІ.

Недалеко Колізею в Римі знайшли добре збережене мамутяче кло довжини 3 метрів, а біля нього частину мамутячого черепа та щелеки. Цей предок нинішнього слона жив там ще у старшій камінній добі.

ОГРАБИЛИ ПОКІЙНИКА.

Біля залізничої стації Медіджів у Румунії невідомі вломники закралися до вагону, в якому везли покійного турецького амбасадора у Варшаві. Злодії вкрали куфер і багажі покійного.

ЩЕ ОДИН ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ УТІК З „ЧЕРВОНОГО РАЮ".

На терені сарненського повіту перейшов польсько-совітську границю червоноармієць Антін Кастребін у повнім узброєнні. За причину втечі подав невиносимі відносини в Большевії. Тимчасом його арештовано.

ПОСТІЙНО „ПОЗИЧАЮТЬ".

В Москві появився розпорядок центрального виконного комітету СРКП і Ради народніх комісарів у справі розписання нової внутрішньої позички на суму 3,200 міліонів рублів під назвою позички 4-го кінцевого року пятилітки з реченцем на 10 років. Позичка буде випущена в двох траншах: безпроцентової премієвої та опроцентованої на 10 проц. без премії. Розпорядок підписав голова Калінін і заступник голови ради народніх комісарів, Куйбишев.

ҐАЗОВИЙ НАСТУП У КОЛОМИЇ.

В дні 8. червня ц. р. мав відбутися річний ярмарок в Коломиї. Біда на селі велика, тому селяни, що могли і що мали, вивезли на ярмарок. Позаплачували рогачки, позаплачували т. зв. постоєве. З далеких сторін зїздилися на ярмарок, бо це великий, річний. Але ніхто з них не міг предвидіти, що в мирний час стріне їх ґазовий наступ і розжене на всі вітри. Десь коло 11-тої години перед полуднем увійшли вояки між фіри й натовп і підкинули та позапалювали ґазові бомби. Ґаз почав підноситися вгору й їсти очи присутним. Зчинився крик, плач і переполох. Фіри почали в неладі втікати, причім гарно поживилися ріжного роду „кишеньковців", яких тут все повно. Пропав неодному кожух чи киптар, або що іншого. З населення стягнено ріжні оплати, але не позволено їм зорудувати своїх справ, ще й ужито їх як матеріял до експерименту.

УЧИТЕЛЯМ НЕ ВІЛЬНО КУРИТИ ПРИ УЧНЯХ.

Такий розпорядок має видати польське міністерство освіти в найближчому часі. Цей розпорядок має підпирати протинікотинову пропаганду серед молоді, бо учитель з папіроскою в зубах не дуже переконує молодь про шкідливість куріння.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ.

Микола Бистриківський зі Шманьківців, пов. Чортків, любився 6 літ з Маґдою Городецькою і думав з нею одружитись, але мусів ще відбувати військову службу, підчас якої почав до Городецької заходити другий парубок. По повороті Бистриківського з війська оба суперники заходили до Городецької. В останніх часі розійшлась по селі вістка, що Городецька вже дала на заповіди з другим вибранцем, пустивши Бистриківського в трубу. Дня 19. травня ц. р. в 9-тій годині вечером удався ображений Бистриківський до зрадливої судженої на останню розмову. Діставши рішучу відправу, Бистриківський вдарив Боксером Городецьку по голові, а потім пробив ножем так, що та згинула на місці. Бистриківський утік у ліси і до сьогодня його не зловлено.

ФАЛЬШУЮТЬ ПАПСЬКІ ГРОШІ.

Фальшівники грошей не пощадили і папської держави. Слідчий суддя папської держави розглядає тепер справу фальшування 50-лірових монет. Поліція старається впасти на слід фальшівників, які найправдоподібніше схоронилися на території Італії.

ПЕС ЗА 600 ДОЛЯРІВ.

На виставу расових псів у Львові зголошений м. і. 2-літній пес „Сінґ Цар оф Катарі", Китаєць, якого власник купив за 600 долярів у Парижі. Дорогий цей пес невеличкий, бо довгий тільки 22 цм.

КОМІТЕТ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ БОЛЬШЕВИЗМУ.

В Колмен, Алта., зорганізовано горожанський комітет, який має завданням боротися з впливами й агітацією комуністичних агітаторів в тому окрузі.

ОБІКРАВ СЕБЕ І ВЗЯВ АСЕКУРАЦІЙНЕ ВІДШКОДУВАННЯ.

Купець Лейб Ерліх у Львові повідомив поліцію, що його мешкання обікрали злодії на велику шкоду, забравши товари, гардеробу й дорогоцінности. А що був обезпечений від крадежи на 10,000 долярів, дістав від асекурації відшкодування в сумі 8,000 зол. Перед кількома днями поліція довідалася, що всі річи, які Ерліхови нібито вкрали, знаходять знову в його мешканні. Доходження ствердили, що ціла крадіж була сфінґована та що Ерліх ошукав асекураційне товариство. Його арештували.

У ПОЛІЦІЇ ДОБРА ПАМЯТЬ.

Поліція в Киченер, Онт., арештувала якогось обивателя Цибальського, який пускав в обіг банкноти, що походять з банкового грабунку в 1919 р. Крім нього арештовано ще трох бандитів, що виконали напад на банк.

ВТОПИЛИСЯ В ОЗЕРІ.

В озері, 12 миль від Дервент, в Алберті, втопилися два хлопці: 13-літній Михайло Глачук і 11-літній Гриць Мисловський. Хлопці, вертаючися зі школи, купались і в озері знайшли свою смерть.

А ВСЕ ТА ЗЕМЕЛЬКА!

В селі Березки, домбровицької вол. (Волинь), Марко Пінчук намірювався застрілити підчас сварки на маєтковому тлі свого дядька Тимофія Пінчука. Скінчилося легким пораненням. Марка притягнено до відповідальности.

ЯЗВА ПРОШАКІВ.

З причини загальної кризи та безробіття дуже багато Гуцулів ходять по селах снятинського повіту за прошеним хлібом. До того зі Шлеська приходить багато зредукованих робітників, які теж просять підмоги.

СМЕРТЬ ЧОТИРОХ ОСІБ ВІД ГРОМУ.

Як повідомляють із Берестя, на кількома місцевостями на Підляшу пройшла сильна буря з громами і наробила великої шкоди. Від громів згинули 4 особи і згоріли 12 хат, млин та кільканадцять штук худоби.

ПРОТИ ЕРОТИЧНО-СЕКСУАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Пруське міністерство внутрішніх справ заборонило виставляти еротично-сексуальну літературу, особливо ілюстровану, як у книгарських виставових вікнах і часописних кіосках, так і в прилюдних льокалях. Те саме відноситься до реклями забавових льокалів, наскільки вона противиться прилюдній моралі.

УКРАЇНА ПЕРЕД ВИМИРАННЯМ З ГОЛОДУ

ВЖЕ ТЕПЕР СЕЛЯНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЇСТЬ СОЛОМУ ТА ПОСЛІД.

РІВНЕ (Волинь). — З радянської України приходять все страшніщі вісти про голод, який уже охопив переважно сільське населення та який на осінь ще збільшиться. Сама радянська влада признає, що на Україні на біжучий рік недосів збіжа виносить майже половину посівної площі. Крім того врожай лихий. Населення в деяких місцях уже від січня не має хліба. Замісць хліба селяни їдять солому, сушений бурян, картоплю та ріжний послід. Це все мелеться й мішається разом та вживається замісць „хліба". Та чим далі, тим менше стає приступним населенню й цей „хліб".

Перед самими жнивами, як повідомляють московські комуністичні газети, на Україні почали „пропадати" засіяні поля. Наприклад, в одній одеській области виявилося, що десь зникло 35,000 гектарів площі, яка нібито була засіяна озиминою. Такі самі відомости поступають і з інших областей України. Отже навіть та половина посівної площі, яку большевики показали в своїх звітах засіяною, виходить засіяна не вся. Українське селянство перестало засівати свої землі через колективізацію та через те, що влада забирає для держави майже ввесь урожай з приватних селянських господарств. Колгози розбігаються й розкладаються, не виправдавши надії большевиків.

Большевицька влада в селах почуває себе тепер непевною й навіть Чека старається не турбувати селянство своїми арештами та ріжними провокаціями. Лише в містах чекісти працюють по старому, роблячи ріжні провокаційні „змови" та арештуючи Українців. Недавно знову переведено чергові арешти, „непевного елементу" в Умані, Винниці та в Києві. Неспокій у широких масах населення України занепокоїв уже й Чека. Державне Політичне Управління добилося того, що Москва дозволила вжити для виживлення місцевого населення на Україні, а переважно робітництва, ті запаси збіжа, які були заготовлені для вивозу за кордон. Такі запаси з Одеси, Херсону та Миколаїва вже всі вивезені на північ та в центр України. Запаси збіжа, що призначені для армії, тепер пильно охороняють від пограбовання й разом з тим вивозять до Росії в ті райони, де нема голоду.

Навіть сама радянська влада тихцем признає, що Україна стоїть тепер ще перед страшнішим голодом, ніж він був у 1921—1923 роках на Україні та на Поволжу.

УРЯД ФОН ПАПЕНА ЗАДОВОЛЕНИЙ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд фон Папена задоволений з останніх виборів, бо тепер у райхстагу годі утворити більшість, яка моглаб скласти парляментарний уряд. Особливо він задоволений з того, що републиканської більшости в ніякому разі не можна буде утворити.

Тепер у Німеччині збільшилася течія за те, що при владі має знаходитися понадпартійний уряд, який у кождому конкретному випадку буде здобувати від парляменту ухвали своїм законопроєктам. Це вже буде справою партійних лідерів у парляменті провести той, чи інший закон, а уряд буде його виконувати.

При такій умовині уряд фон Папена сподівається лишитись далі при владі, або в крайному разі буде сформований новий уряд, але цілком подібний теперішньому. Німеччина готова впровадити нову для Европи практику державного урядування, коли уряд не буде складатися з членів парляментарних партій, що мають більшість у парляменті, а буде складатися з фаховців і ділових людей, покликаних на уряд президентом держави.

Властиво це буде те, що є в Злучених Державах, де виконавча влада відмежена ярко від влади законодатної.

КОМУНІСТИЧНА АКТИВНІСТЬ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Комуністичний міжнародний день 1 серпня пройшов в Еспанії порівнюючи спокійно. Лише в невеликому місті Ля Пуерта комуністична демонстрація вдерлася до міського уряду, домагаючись уступлення посадника міста.

Комуністи кілька годин панували в місті. Підчас їх сутички з поліцією та зі сторонниками републиканської влади поранено кілька осіб з обох сторін.

НА ПЕРЕДОДНІ КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКОЇ ВІЙНИ.

ШАНҐАЙ (Китай). — Президент китайського уряду, ґенералісимус Кай Шек, що знову вернувся до влади, ґотується до оборони північного Китаю від наступу туди японських військ. Кай Шек уже забрав з протибольшевицького фронту шість дивізій свого війська й перевозить їх на північ Китаю, для оборони Пекіну та його району.

В Китаю знову почалася шалена агітація проти Японії й бойкот японського краму. Провадиться завзятий терор проти тих торговельних фірм та осіб, що ведуть далі торговельні справи з Японією. Настрій за війну проти Японії знову ширится в Китаю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НІМЕЦЬКІ ВИБОРИ

Коли проголошено вибори до німецького парляменту, а відтак уряд загострив ґазетну цензуру та наклав каганці на публичні збори, цілий світ зрозумів, що Німеччина переходить поважну політичну крізу, себто вагається, на яку політичну дорогу вступити. Зі стираючихся з собою поглядів, з крику, який підносили так звані національні соціялісти, та з диктаторських заходів уряду фон Папена можна було вносити, що Німеччина вагається між демократією та диктатурою. Себто, чи далі признавати широким масам народа право й силу правити краєм, чи може обмежити право широких мас, а признати право правління в якийсь спосіб обмеженим кругам.

Політичне питання того роду звичайно стає перед народом наслідком тяжких переживань внутрішніх і зовнішніх. Німеччині таких переживань доля останніми роками не скупила; від самого кінця війни вона все немовби була у постійній крізі. В останньому році кріза загострилася ще більше через те, що ввесь зовнішній світ, а передовсім ті держави, що Німеччину побили, попали в крізу. Ратувати Німеччину з цеї загальни світової кризи пропонували прихильники диктатури зібранням влади в руках жмінки людей, та зобовязання вього народа до сліпого послуху такій владі. За таку зараду стояв уряд фон Папена. Вибори мали показати, чи німецький народ згодиться на таку розвязку.

Парляментарні вибори, які відбулися минулої неділі, були відповіддю німецького народа на питання, поставлене фон Папеном. Висліди виборів не розяснюють ситуації тим людям, що привикли бачити далеко простіші політичні угрупування, приміром дві, або найбільше три головні партії. Одначе німецькі вибори ясно показують, що німецький народ не дуже схиляється до диктатури. Бльок партій, що піддержують канцлєра фон Папена, не здобув сподіваної більшости, яку він уважає потрібною для отвертого поведення своєї політики. Републиканський центр з радикальною лівицею буде поважною ґальмою для диктатури. Обмеження горожанських свобід урядом не помогло урядови та нагнало тільки багато голосів для німецьких комуністів, які від якогось часу при кождих виборах виказували упадок числа голосів.

Цей вислід виборів пояснюють загально як заяву німецького народа проти диктатури. Коли прихильники диктатури захочуть таки перевести свої наміри, то вони мусять це зробити хіба збройною рукою, визиваючи на бій дуже поважну частину німецького народа, який нині для диктаторських способів не має терпцю.

Марія Омельченко.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО В СВОЇХ ВІРШАХ

(Допис з Праги).

Передімною дві гарні збірки віршів нашої видатної поетки сучасної доби „Для Неї—все" й „Шелести нам, барвіночку". Ці збірки вийшли в загальній книгозбірні в Коломиї. Коломия взагалі стала осередком, відкіля розходиться по цілому світу, де лише є українська хата, освітня праця нашого галицького жіноцтва на чолі з панею сенаторкою Оленою Кисілевською, через її „Жіночу Долю" та „Жіночу Волю". І твори Уляни Кравченко виходять з Коломиї, та не всі вони доходять до рук українського читача. Ось і збірка „Для Неї — все" була сконфіскована Поляками. Цікаво взагалі ознайомитися, які мотиви, які ідеї піднесені в творчости нашої поетки? Не буде це життепис, бо я памятаю добре її слова:

„Коли читаю життєпис якої більше чи менше людству заслуженої людини, а знаходжу тільки самі дати, імена й такі речі, котріб то до кожного раба божого пристосувати можна — як: уродився, укінчив студії, одружився, упокоївся, себто чисту метрику—відсуваю неохотно книжку, не бачучи в ній нічого інтересого. Я б чогось то більше бажала... Не думайте лишень, що яких авантур Донкихоцьких, або діл геройських, чи чудес опису... Ні, — я б бажала вірного відбиття життя душі, ніжних почувань її, терпінь її, стрясень і бур гoресних, вогняних"...

„Студіюючи любу мені науку природи — бачила я на плитах картини вугля — відтиски древніх папоротей, а знаходячи найніжніші жилочки, листячка відбиті — знаходила вірну подобу тих творів, котрі давно вищим творам натури місце зробили... Бажалаб у життєписі відтиск душі знати"... каже наша велика поетка (замісць автобіоґрафії, Нова Хата, ч. 12 1928 р.).

На основі творів шановної нашої поетки постараємося прослідити розвій духа поетки, „що серце душа любила, чим дрожала, чим терпіла, як доборювалася — доходила до провідних своїх ідей"...

Життя письменниці вже з дитинства несприятливо склалося для розвинення її видатного таланту, для її ніжної душі, що в своїй глибині „клониться перед красою чистого чуття". Вже від 10 року залишилася вона сиротою, бо вмер її батько, Німець Шнайдер", що був дуже народолюбних переконань і якого не шанувала тодішня австрійська влада". В 1881 р. покінчила Уляна (Юлія) Шнайдер учительську семинарію й почала вчителювати в школі о. Василіянок, але за ідеї, що ними під впливом Драгоманова, Франка та Павлика захопилася молода, надхнена службою народу, вчителька, було її позбавлено посади. Пізніше У. К. знову стала вчителькою. Недоля українського поневоленого народу, якому з пожертвою віддає вона свої молодечі роки, перешкоди в проведенні нових ідей, що ними захопилася молода поетка, непорозуміння, що бачила серед суспільства про те, що їй було дороге й близьке, все це відбилося на її творчости.

Душа молодої поетки була наповнена радістю, красою. На початку 80 років минулого століття, коли появилися в друку перші її вірші, вона „бажалаб, щоб краса й мистецтво цвіли, щоб і зовнішне життя плило в достатку... Золото, самоцвіти, перлини, мармор і цвіти живі, сади водограї й гаї — хай вишаються, хай будять надхнення..." **Та не для себе, не для ліпших лише це мусить бути, але „хай буде се все для всіх. Хай щезають з лиця землі вперш голод, нужда і неволя"... Краса, любов, добро, погода й воля для всіх.** Уже в ці роки поетка торкається ідей соціяльної справедливости, ідей людяности. Але вчителювання в умовинах панування чужого народу над її рідним українським народом, бо по матері вона Українка, залишають в душі гіркість. **Підлеглий нарід завше більше занедбаний,** „У якого мало світла, якому заяловий для розвитку — цей ґрунт". А тому поетка „покищо є співачкою недолі страждущих і обремененних і сих ніби можних... І не тому, щоб краси в душі не мала, та тому, що не можу бачити й не жаліти, що між людьми забагато голодних, нещасних"... І закипів у душі поетки бунт проти недолі меншого брата, народжувалася та росла сила перенести з цим занедбаним безправним народом всі наруги, біду та й свою зневіру, що зазнала молода вчителька й від чужих і від своїх... „Печаль мя, а тими посестрила, що в ланцюгах, що зносять горя гнет. На те терплю я, щоб цю чернь любила. За ню боролася, в бідноті живучу. Їй голосила світлих мислей лет, в її побіду вірила блискучу". З тим народом поетка жиє й думає; це її родина: „Незрячих, вбогих, кривджених доволі двигає земля. Куди звернуся в широкий світ недолі — моя рідня". Так пише поетка в 1885 р. в жіночому альманасі „Перший вінок", що вийшов у Галичині старанням та коштом двох письменниць: Олени Пчілки з Великої України та Наталі Кобринської з Галичини. Цей альманах був першою ластівкою жіночого руху українського та першою спробою жіночих сил, де обєдналися письменниці з Великої України та з Галичини. Це була доба пробудження національного й культурого відродження, доба Драгоманова та його духових учнів і співробітників, Івана Франка та Михайла Павлика, що **перші захопилися ідеями боротьби за рівне право для всіх поневолених, як одиниць так і народів, та що поширювали свої ідеї через ціле своє життя. Ці ідеї рівноправности та рівновартости людиния й народів стали для українського поступового жіноцтва дороговказом на новий шлях.** До цеї доби жінка жила в тісних мурах свого домашнього вогнища, вона була спутана міщанськими забобонами та пересудами, до сього часу її відсували від громадського життя, від активної участи в ньому. Жінка не була ще признана як вартісна одиниця суспільства, як громадська робітниця; навіть як мати того суспільства не була оцінена й ось Уляна Кравченко стає в ряди тих перших феміністок, що стали на новий шлях визволення жінки з тьми, з неволі, що стали на шлях боротьби за право на всі галузі суспільного життя й праці нарівні з мущиною. Але мало було тоді між нашим суспільством тих, що зрозуміли прагнення жінки до рівноправности, й першим феміністкам було тяжко вести боротьбу за підтримкою лише одиниць. Уляна Кравченко переживала прикрі хвилі в свойому духовому життю та пережила вона й тяжкі родинні, а навіть і трагічні обставини. Її душа, що в ній „царила краса й краси бажала", „і в блесках і в згуках купалася"... пізнавши своє й людське горе зблизька, не могла вже співати лише про одну зовнішню красу, щоб „піснею ділом горе людей зменшити"... і зреклася чести співати для співу"... Розмах її духа сягнув до ідей боротьби за правду, справедливість, **революційні ідеї задзвеніли в її піснях, до боротьби взиває вона тих, що жиють у неволі.** Хоч не було повітря для її широких крил, деб вона високо злетіла, не було можливости всесторонньо розгорнутися. Та не падає духом поетка й громадянка... Хоч „із шпилів мрій тручає дійсністість в хлань... але вогонь Прометеїв у душі не згасне... Із сих низин темних, вогких лину, — і життю тільки плоти-тіла піддатися не в силі". В таких умовинах життя й праці не нарікає поетка, не підупадає духом, але працює на ниві народній для освіти, для пробудження свого народу. „Там серце рветься, вся душа... До хат. До низьких хат. У цей забутий сірий світ. Із піснею надії. Із скарбом світла у руках. Між люд, між рідний люд. Щоб освітити шлях, щоб щезли холод, темнота, неволя, голод, зло і гріх... Щоб світла іскрами огріти груди. **Скріпити міць на бій, на труди. На пориви життя під новий лад".**

(Конець буде)

Уляна Кравченко.

БРАТОВИ.

I.

Чом так тяжко Ти горюєш? Чом ридаєш так? У кобзі Твоїй всі струни розжалені, сумно та тоскно звенять... Ти з попелів давних згадок іскру добуваєш, щоб огнем серце розпалювать знова!

Тихо серце моє, ти д' незнакомому линеш — обняти його бажаєш, пригорнути, утихомирити...

Тихо — чогож то жаль і щось неначеб завить темна стрясає тобою: О, чом я не тая, котрої Він хоч одної слези на могилі своїй бажає?

На могилі? І навіщож на могилі? Чиж все не кінчиться з могилою враз? На що ще сліз?

Я-б живуче серце Твоє відрадою кріпила, я-б рани слізоньками холодила, я-б труд ввесь несла, щоб Тобі спокій добути, щоб горе давне міг Ти забути.

Прости, прости! То хвиля лиш, хвилина коротка зависти, що серце стрясла — воно вже, вже повне сліз і співчуття для горя Твого...*)

Б. 1882. **Юлія Ш.**

II.

Є тайна звязь поміж духами.

Ти відгадав мої смілі, скриті бажання, заговорив до незнакомої.

Я ваша, ваша на віки! Твої теплі слова загріли, заохотили тую, що на роздорожу з заложеними руками стояла, та безнадійно споглядала.

Великі боротьби тяжкі бачила я ,та не знала, чи оплатиться труд...

О, доки послідного тхніння, я для Твоєї ідеї жию... Незнакомий, але покревний духом — рішаєш мою судьбу... Там у віршах моїх іще дрожав проблеск надії — іще серцем належала я до...

Ти погасив послідний промінь любови, через те саме — я ваша!

Б. 1883. **Юлія Ш.**

III.

Братови І. Ф.

Ходи, мій ясний, о ходи зі мною,
На мить хоч ланцюхи життя лиши —
З долин землі повитих грубо тьмою
Ходи в світ чарів,—в духа світ ходи!

Душу терплячу я любвою втишу,
Зітру терпінь слід теплою рукою —
Втомлене серце піснею вколишу,
Забудеш горе — о, ходи зі мною.

1896.

*) Пок. Іван Франко стояв довгий час у письменних зносинах з Юл. Шнайдерівною, відомою під псевдонімом: Уляна Кравченко. Подаємо тут два виривки з її записок, присвячених поетови, та один вірш. Перший виривок написаний по прочитанню Франкових віршів у „Зорі", коли авторка була ще незнайома з поетом, другий по одержанню від нього першого листа. — Ред.

Іван Петрус.

ЩО ДІСТАЛЮСЯ МОТВІЙКОВИ ЗА ГАРНУ ПОДЯКУ

— То я тобі повідаю. Не щоби ти снувався довкола дідуся, як та захланна ворона. Ти мусиш гарненько подякувати, а не так якбудь, а подякувати краснeнько, як ялося за таку скрипочку.

І Матвійків батечко, людина бувала, дуже поважно похитав головою, а певно лише тому, щоби своїм словам додати належної поваги, двічі замашисто погладив собі розкуйовджену бороду.

Потім іще закашляв, аж велика горляна кістка підскочила на його жилавій шиї, начеб хотіла глянути на широкий світ.

Здавалося, що батько хоче ще щось сказати, та він не мав уже того на думці, лише ще поважно головою похитав на доказ, що скінчив говорити та що не думає більше розводитися над тією справою.

Зате його син, малий Матвійко, поглядав на батька то зправа то зліва, якось дивно пофоркував і потягав носом, що малощо дух не заперло йому. Було видно, що Матвійко був би дуже радий порадитися щось батечка, одначе не важився, бо знав його добре та розумів, що значить таке батькове кашляння.

Тому теж спокійненько пішов у куток і роздумував над тим, як найкраще виконати той приказ, який саме дістав.

Правду сказати й не треба йому було того так дуже товкмачити. Він, Матвійко, мав, щоправда, щойно чотири роки, та це вже знав, що за дарунок треба подякувати. Тай ще за такий... То було ще сказати. Вже довго мріяв про те, як то було би гарно, колиб він так, Матвійко, мав таку скрипочку. Не якунебудь, а таку правдиву, що на ній грається, як наприклад той Льоіз Кольофиків, що то у святу неділю або у велике свято грає в церкві на хорах... то-то, як він грає до музики: з нот і без нот, з памяти та що йому прийде до голови, держить скрипку з переду під бородою тай грає на ній... Таку, таку... щоби мала струни такі правдиві тай ті кілочки такі гарнненькі. Та шкода говорити...

Батько сміявся з нього, коли прийшов із тим бажанням, а мати також...

Це, мовляв, примхи... На таке, мовляв, впаде лише дурненький Матвійко.

А Матвійкові було дуже, жаль, що вони те, що йому з душі плине, вважають глупими химерами...

Аж потім дідусь, такий добрий дідусь: „Та що це йому, чому він, чи ходить, чи лежить, усе пхинькає?"

А коли почув, чому, то від сміху мало не плакав.

А то добре...

І повертів головою та спитався, чи він того дійсно хоче, а коли сказав „так", то лише похитав головою та сказав: „Коли так, то підемо до орґаніста".

Чому, Матвійко не знав... Ба, хтож може відгадати шевцеві думки... Що старенький швець чоботи направляє, це знав, та що він, як швець, так розумує, це йому, Матвійкові, не було доволі відоме.

Старий орґаніст усміхнувся до нього, як лише відчинив двері:

— Як ся маєте, дядьку! А що знову маєте, що нам приносите, що таке мудруєте?

— Ось що: хлопчисько вбив собі в голову, що конче хотів би скрипку. Одначе правдиву. Мама сміється з нього, батько сміється, хлопець куди ходить, усе похлипує, що від душі бажав би скрипку. То я розсміявся, коли сказав мені це, аж сльози текли мені... Одначе потім таки мені його стало жалко, мені наче щось застукало в голові. Повідаю, Матвійку, чи кінець кінців йому в голові не грає... Так. Бувають такі, люди, що мають від Бога в тій їх душечці таку іскорку, а хто її загасить, того повинні наче душогуба замикати в тюрму. Таке буває.. Коли так спогадаю це, то ця дитина якась така дивна, а що почує то все заспіває, нераз навіть щось такого, що чоловік не може з дива зійти... Тому, пане орґаністий, може випробуєте його, коли в нього є щось, то потішимо його душенку, скрипочку йому купимо...

А старий орґаніст:

— Попробувати можемо, бо правду кажете, бувають такі випадки...

А далі ось так було. Орґаніст усміхнувся тай зараз:

— А коляду якусь уміємо?

А Матвійко вмів їх, що могли слухати мало що не цілий тиждень. Орґаніст послухав мовчки та поважно головою похитує.

— Це було добре. Та ще попробуємо.

Матвійко добре бачив: орґаніст сидів при такім гарнім інструменті, ногами рухав, пальцями натискав такі кісточки білесенькі й чорні, і воно грало, наче в божім домі. Аж нараз старий добродій пригадав собі, що він нині не для приємности собі виграє, а що тут стрийкові треба випробувати Матвійка, тай каже, начеб здоганяв ті втрачені хвилини: „Зачинаймо!"

І знову зачали: орґаніст потиснув білесеньку кісточку, воно засвистало, ах, як колиб людину на ножі взяти та сказав малому, йому, Матвійкові, хай також так співає.

Йому, Матвійкові, було це, вірте, направду смішне... всеж таки співав...

І добре зробив. Пан орґаніст устав знову, а після кількакратної такої проби сказав стрийкові уважно та коротко:

— Так, купіть її йому. Мабуть дурниці не зробите, а коли вже купите йому скрипку, хай зайде до мене.

І так сталося. Дідусь купив йому те, за чим стільки тужив. гарну новеньку скрипку.

Не якунебудь, а мальовану, або лише на дощечці, зі струнами зі шнурочків, що замісць кілочків мають звичайні вербові патички, гарну, чи не ліпшу, ніж скрипка Льоіза Кольофикового, який у свято в церкві на хорах грає, на ній так гарно та любо...

Він, Матвійко, також раз на хорах заграє... тай ще як заграє... то ви всі, котрі не вірите, або не знаєте, що вміє музика, щойно тоді побачите...

А за це все йому, дідусеві, він Матвійко, чи зуміє подякувати? Ще й би ні! Подякує! Ще й як подякує!...

Ба... як подякує?... це мав батечко сказати, та він, наче нарочно, не скінчить говорити — щоби як його допитувався. То булоб раз... Тато дивна людина: як перестане говорити, то вже й Господь Бог не видістане словечка з нього...

І Матвійко вилазить на запічок до кутка та роздумує, як то він, нещасний, тепер дідусеві подякує за цю добру волю та за цей гарний дарунок.

Нараз йому заіскрилося в оченятах. Як коли зірка на небі засяє.

І вже держить свою нову скрипку... пробує її й пробує так, як бачив це в Льоіза Кольофикового, стуни притискає, щось випробовує.

— Чи вдасться воно? Не вдасться?... А чомуж би не малo би вдатися!

Мусить вдатися, коли людина, захоче! О, вдасться! вдасться!

— А що ти, до чорта...? — дивується мама та затикає собі вуха.

— Щоби тебе чорт узяв! Та воно пищить наче та мідиця, прийдеться з хати втікати.

— Гони його, ради Бога, та ми ще з тієї музики побожеволіємо!

Та Матвійко не чакає, скрипочку під паху тай забирається під шопу...

Мусить грати. Мусить. Інакшеж годі. Тато самі сказали, хай він гарненько дідусеві подякує за той даруночок.

Таж пісонькою він це зробить найліпше. Чи ні? Напевно. Дідусь, Боже, як він розвеселиться.

Може ні?... Побачимо.

І малий музика грає лише й грає...

Коли не нині то завтра, завтра напевно вже йому заграє, бо вже воно йому таки йде... І не лише заграє, а й... заспіває.

То-то дідо сміятиметься...

І на цю думку й Матвійкові лице розяснюється...

— — — — — — —

І хлопцева була правда: що людина собі постановить, за чим уперто стоїть, це напевно докаже...

І він також доказав це...

Нині, вже нині піде...

Зі скрипкою під пахою буде весело йти...

Ах, дідуся нині розсміє, а як дідо похвалить його, що він направду заслужив собі на цю скрипку. Ось тут уже живуть Ґашці, там Драгоновські, там Кльоцперків Бундаш, біжить що сили... а тут той пліток, то вже від дідового городу...

Та чи застане нині дідуся дома?

О, так, застане, та він там на городі бураки обчищує...

Скоро, скоро за ним, лише хай вже сміється...

А чи він нині в хаті чобіт не латає?... Гадаю, має вже нині всі понаправлювані. А то ще ліпше... то-то буде гарно, як той Осипко, той Кобліжників, що все зза плова підсміхається і кождому хвалиться, що то він усе має і що він уміє, побачить нараз, що він не такий мудрагель, а теля та що інший синок якийнебудь, а ліпше щось докаже, ніж він...

— Як ся маєш, Матвійку... а що це тебе сюди приводить...

А Матвійко, заохочений тим запитом, скрипочку під бороду і ввесь урадуваний береться грати тую пісоньку, що її самоук вивчився та при цьому слово за словом підспівує:

„Як ся шевці женили, женили,
То на пиво не мали, не мали"...

А дідо нараз увесь спалахнув, ні словечка не каже, лише любого співака, мудрого скрипака на його зчудування якось дивно хапає, на своє коліно перевертає тай при тому:

— То ти такий... То ти дідуся, за це, що тобі купив скрипочку, тому що він швець, на сміх виставляєш.. то я тобі, синку, за це також не пардоную.

І Матвійко за свою щиру подяку чує нараз на свому тілі великий біль...

(З чеського переклав **М. Н.**).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ВЕРТАТИСЬ ДО КРАЮ?

Вже другий раз появилася стаття в „Свободі", чи вертатись до рідного краю, чи оставатися тут далі. Правда, що нас притиснула тут кріза так, що декотрим нема навіть що в рот вкинути. Є богато, котрі доробилися тут троха майна, а тепер втратили роботу й живуть з готових грошей. Лише питання, як надовго стане тих грошей, бо наш кождий робітник не заробив так богато, щоб міг з них довго жити.

Я, переписуючися з редактором „Нового Часу" у Львові, хотів від нього довідатися про життя в рідному краю. Я сам був минулого року в краю тай повернувся до Америки в листопаді, там сам собі не хотів вірити, що бачив на власні очи, як там у рідному краю можна жити в теперішніх часах. Редактор відповів мені в Новім Часі, щоб я вертався до краю, бо нема чого тут довго сидіти, коли тут також тепер безробіття.

„Свобода" в цілости передрукувала ту статтю з „Нового Часу" й дала свої зауваження щодо повороту в рідний край.

Тому, що тими статтями люди заінтересувалися, то я собі позволю дещо написати до тих статтей. У кождого є страх вертатись до краю не тому, що там також зле, але тому, що там тепер така влада, що можна наразитися на неприємности, яких люди страхаються більше ніж крізи. Але я скажу, що нема чого боятися, бо, як каже пословиця, до відважних світ належить.

Чи можна всім вертатися, хто тільки думає, то я скажу від себе, що ні. Тим, котрі мають мало грошей, не радив би я вертатися до краю, бо там будуть біду бідувати. Тепер там добрий косар бере три золоті на день, а робітник бере тілько два золоті. Це літом, а зимою беруть тільки по золотому, та й то нема де заробити. Нема чого вертатись, коли нема грошей, щоб принаймні можна набути собі хоч десять моргів поля й виставити будову та набути все, що потрібне до господарки. Тоді вже може жити, бо буде мати забезпечене життя, не буде гризтися, що він буде робити завтра й чим буде чим рент заплатити.

Ті, що мають гроші, повинні вертатися й набути собі там майно, бо зможуть жити ліпше ніж живуть тут. Там також дітей своїх можна виховати дешевшим коштом ніж тут. Там в краю, хоч часи тяжкі, то всеж наші люди можуть ще оплачувати школу з господарки. Хоч би прийшлось продати кавалок поля, то варта продати й дитину вчити далі в школі.

Возьмім собі примір з тих наших дітей, котрі тут покінчили високі школи. Чи користає наш український загал з їх науки? Можна сказати, що ні. А возьмім наших людей, котрі вчилися в краю й прибули сюда до Америки. Що ті люди роблять, то ми бачимо. Вони роблять богато. Вони взяли в свої руки провід нашого життя тут і працюють аж понад свої сили. Наші діти, тут роджені, тої роботи ліпше не роблять, а які роблять, то дуже мало таких. Тому для нас, що мають дітей, ліпше поїхати до краю.

Чому краєві газети пишуть на своїх сторінках і заохочують наших людей, щоб вертались до рідного краю? Вони там надіються, що наш еміґрант, переживши якісь роки тут на еміґрації, навчився богато й тим самим він, коли повернеться до краю, буде ліпше провадити господарку, чи бізнес. Краєви залежить, щоб кождий свідоміший вернувся до краю, бо наш іміґрант, приїхавши з Америки, поширює свідомість, котру він тут набув поміж своїми людьми.

Тут хочу подати уривок з листа, що пишуть до мене.

„Дуже нас тішить, що Ви далі думаєте тримати з нами звязок, хоч поїдете до краю чи де інде. Ми Вам радимо також їхати домів, де потрібно кождої людини свідомої й готової до праці на народній ниві. Бо праця єдина з неволі нас вирве. А як таких готових до праці стане більше, тоді можемо сподіватися, що напевно колись зійдемося на Рідній Землі, освободженій від лютих ворогів".

Так дивиться на нас рідний край. На кождого, котрий приїжджає в рідне село, вони з зацікавленням дивляться, що той чоловік там щось доброго зробить у своїй місцевости, бо він більше свідомий і ліпше мається від нашого селянина, котрий в Америці не був. Він не потребує шукати там заробітку на прожиток. Але, на жаль, таких мало приїжджає до краю, щоб працювати. Навпаки, набуде там маєток і нічого для народньої справи не робить, не покаже тим людям чого він навчився в Америці.

Я сам вернуся з Краю, але на другий рік вертаюся зовсім назад. Не задля себе, але задля моєї дитини, щоби там зачинала ходити до школи, бо тут дуже мало трапляється, щоб з нашої дитини був щирий Українець. Я сам не маю змоги попрацювати для добра свого народу з браку шкільної освіти, тому хочу, щоб моя дитина продовжувала роботу тих, котрі започаткували відродження Нашої Державности.

І. Г.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ST. LOUIS, MO.

Avramenko's Ballet School oppened in the City.

The younger generation of St. Louis have taken another step forward.

Although there are not many Ukrainians in St. Louis and the people are divided into many different parties, we still may congratulate the people of our City, for cooperating when necessity calls toward the work of our national affairs.

On Sunday, July 10, the Ukrainian convined at the Ukrainian National Home, at 1523 Hickory St.

The meeting was opened by Dr. Klem. He spoke of Vasile Avramenko. One of his outstanding statements was that Avramenko is devoting all his time and energy to dancing for the simple reason of spreading our name throughout the world. If there were more of this kind of men and women, our country would have long ago been free, Dr. Klem said.

Dr. Klem then introduced Vasile Avramenko. Mr. Avramenko sterted to speak of the conditions in Europe. This was a great suprise to the people, because they were expecting him to start in with his art of dancing. He spoke two hours on the subject of Europe. He then began with the early history of dancing. Then he gave a few demonstrations on early dancing and finally ended with the modern ballet dancing.

Rev. Korsunovsky then made the concluding speach which closed the meeting.

On the following four days Vasile Avramenko gave instructions on dancing and showed how much he could teach in so short a time. On Thursday night Vasile Avramenko enlisted 28 pupils. That was not enough. As time went on, more enlisted so that at the present time we have 45 pupils and more in the next two weeks.

Avramenko left St. Louis for other parts where he is to establish similar schools. Director Fechinsky was left with us as our instructor.

Although the school has been in operation for two weeks, it is not too late to begin. Personally, I think that if you invest your time with us, you will not loose it for it may come handy to you some day. In fact this is a good opportunity for boys and girls who are associating with bad company to make real men and women of themselves.

So we ask the fathers and mothers of all Ukrainian children to consider this matter. To accomplish something we must have the cooperation of children and parents.

Tessie Lesh,
Sec. of Dancing Committee.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 25 липня 1932 помер у шпитали Теодор Василюк. Помер він від затроєння крови від поранення пальця.

Покійним був діяльним членом української громади міста Бофало. До Америки приїхав тому 19 літ і весь час прожив у Бофало.

Похорон відбувся 28 липня ц. р. Церемонію похоронну відправили 3 священики Української Православної Церкви, а саме: о. С. Мусійчук, о. І. Сенчук, кревний покійного, і о. М. Марущак. В похороні брала участь численна громада, бо покійного всі шанували.

Покійний прожив 57 літ і полишив у краю в Волиці Бариловій, пов. Радехів, жінку Софію з двома дочками й трома внуками та дальших кревних Америці й Канаді.

Земля йому пером!

Громадянин.

У КОРОЛЯ В БВАТОМАЇ.

Відрубання рук за телеграфічну помилку. — Відрізання вух за немузикальність. — Святo пастушок і святі корови. — Корова на королівській постелі.

Одним із найоригінальніших сучасних володарів є напевно король-самодержець Буньоро в Британській Уґанді, король Бватомаї.

Його володіння таке оригінальне, що англійський губернатор мусів чемно просити того чорного володаря, щоби перестав видавати деякі розпорядки, які не дуже мило відбивалися на підданих короля Бватомаї.

Сюди передовсім належало відрубування рук королівським урядовцям, що обслугували бездротний телеграф, а саме так, що королівські прикази передавали від села до села спеціяльною сиґналізацією. Найменша помилка в такій сиґналізації потягала за собою відрубання рук, таксамо, як вуха обтинали кождому барабанщикові, який хоч би на секунду вибився з такту.

Але найгостріша кара — відрубання голови — грозила тим сміливцям, що важилися задивитись до трох дівчат, які пасуть святі корови.

До обовязку цих пастушок, що пригадують дуже інституцію старинних весталок, належало не лише ходити біля святих корів; вони мають також доїти ці корови та прилаждувати їду королеві. Вони є відповідальні не лише за добрий стан королівського жолудка, але мають також по кілька разів денно мити руки королівським невільникам.

Ці святі діви, вибрані зпоміж найгарніших дівчат племени, стереже пильно сторожа, а їх смерть віщує країні велике нещастя. Коли вмруть відразу всі три, тоді король або сам мусить згинути голодною смертю або змінити зовсім обовязуючі в королівстві закони.

Не меншим пошанівком, як ці дівчата, що доять корови, втішаються також святі корови. Вони можуть свобідно ходити, куди завгодно, їм не заборонено навіть увіходити в королівські світлиці. Тому, як нераз котра з корів покладеться на ліжку короля Бватомаі, володар мусить ждати терпеливо, аж свята корова встане та позволить йому піти на спочинок.

УВАГА! УКРАЇНЦІ МІСТА НЮАРКУ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ, III-та СОТНЯ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

урядже

СІЧОВИЙ ПІКНІК

ПОЛУЧЕНИЙ З СІЧОВИМИ ВПРАВАМИ, А ТАКОЖ ІНШІ НЕСПОДІВАНКИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1932 РОКУ

У ВСІМ ЗНАНІМ ПРОСТОРІМ І ВИГІДНІМ САДІ В ГРОМАДЯНИНА ТИМЧИШИНА В ЮНІОН, Н. ДЖ.

В Січових вправах возьмуть участь Січ 1. Сотня, Ню Йорк і II. Сотня, Джерзи Сіті.

Початок в годині 12-тій в полудне. — Вступ 35 центів.

Добірна музика тов. Р. Кузьми.

До всього Громадянства міста Нюарку, Н. Дж.! Чорноморська Січ, III. Сотня, звертається з просьбою до всіх укр. Товариств, Громад, Братств і Сестрицтв міста Нюарку взяти участь в першім Січовім Пікніку, і в той спосіб помочи нам вести правдиво українську національно-просвітну роботу. Вашим дітям потрібна своя рідна хата і своя світлиця, де вони могли б громадитися всі в один гурт, а в той спосіб прищепимо культуру української національности і не позволимо нашому молодому поколінню губити матірню мову і відрікатися своїх родичів і українського народа. Січ взяла собі за задачу провадити таку роботу, але нам потрібна поміч матеріяльна. Хто щирий Українець чи Українка повинен прийти на Січовий Пікнік, забавитися, а тих пару центів, котрі хто з вас заплатить за вступ, офіруєте сам для своєї рідної хати. 179,81

Дороговказ: Взяти Спрінґфілд Евеню Бос № 26 до Ірвінґтон Центер, відтак взяти зелений Бос Юніон-Воксгол на Юніон Евені, котрий завезе вас до Саду Тимчишина; злізти коло Юніонвіл Скул (Юніон). — **Вразі непогоди відбудеться забава на Січовій Гали.**

ЗА КОМІТЕТ: Д. Чорнюк, сотник.

УЧІТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Коли ви не знаєте по англійськи говорити, так сейчас беріться до науки. — Коли знаєте вже троха розговоритися, так старайтеся добре опанувати англійську мову. — Понижче подаємо спис словарців і підручників, які вам поможуть в науці англійської мови, котрі можна набути в книгарні Свободи:

НОВИЙ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПРОВІДНИК: Самоук Тлумач і Словар: для вивчення читати, писати і говорити по англійськи з поданням докладної англійської вимови. II. часть **Новий Практичний укр. англ. і англ. укр. словар.** Провідник обнимає 368 сторін великого формату, ціна	$2.00
В гарній полотняній оправі	2.50
ПРОВІДНИК 240 сторін, без словарця, звичайна оправа	1.00
В полотняній оправі, без словарця	1.50
Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ, 43,500 виразів, 448 сторін друку з граматикою, забуткою друкованою і писаною і що найважніше з вимовою англійських слів. Величина і формат словаря 5½x2½ цалів. Оправлений в червону мяленьку імітацію шкіру, оздоблений гербом України і золотим витиском, — друкований на гарнім папері, а щоби скоро знайти потрібне слово, на то є позбучний реджестер	1.50
Українсько-англійський і англійсько-український КИШЕНКОВИЙ СЛОВАРЕЦЬ	1.00
Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ з додатком поучень **ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ**	75
Українсько-англійський і англійсько-український СЛОВАРЕЦЬ	50

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ОТСІ ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПРОДАЄТЬСЯ ПО ЗНИЖЕНІЙ ЦІНІ:

ГАЙДАМАКИ або ІЛЮСТРОВАНИЙ КОБЗАР Т. Шевченка з дуже гарними ільостраціями, виданий артистом А. Г. Сластьоною. Формат книжки 14x17. В паперовій оправі $3.50. Тепер	$2.00
В полотняній оправі $4.50. Тепер	2.75
В гарній люксусовій оправі $6.00. Тепер	3.50
КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА, сторін 707, оправлений. Ціна $2.50. Тепер	1.75
КОБЗАР Т. ШЕВЧЕНКА, сторін 309, видання Українського Слова. Ціна $1.50. Тепер	1.00
ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 3-ох томах, в гарній оправі. Ціна $8.50. Тепер	5.00
ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, в 5-ох томах, звичайна оправа. Ціна $15.00. Тепер	7.50

Повищі книжки повинні знаходитися в кождій товариській бібліотеці, як також і в кождій українській хаті.

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНИМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ I

ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ Й БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК,

ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ І ПЕЧИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова	$ .75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ КУХАР	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА, практичні поради і пояснення в українській мові, як варити і печи на англійський спосіб	75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛИТВЕННИК
ВІРУЮ

потверджений гр.-кат. митрополичим ординаріятом. Звичайна полотняна оправа, дуже гарний друк і папір. Ціна — 75 ц.

Замовлення разом з належитістю слати до книгарні Свободи.

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ ДО НАУКИ НОТНОГО СПІВУ

Основи теорії музики, Івана Левицького. Ціна	50 ц.
Популярна наука гармонії, Івана Левицького. Ціна	75 ц.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

САБУЛАНА, ПРИЯТЕЛЬКА БОГІВ

(Муринське оповідання).

Люди з Маґаквени орали намул та береги. Ниви їм багато літ родили подостатком. Та нараз боги сказали:

— Це не є добре, що вони нам, богам, ніколи не приносять жертв.

Колиж на другий рік люди знову зорали та посіяли, настав голод, бо ніщо не зійшло. Тому хопилися ловів. У погоні за звірятами дійшли назад у ті околиці, з яких були вийшли. Аж там, на превеликé здивування, побачили, що все є знову в пишному розцвіті. Вони зраділи та сказали:

— То повернімся тут. Та коли хотіли зломити цукрову тростину, щоби її висисати, вона не далася зломити. Ні одна бараболя не дала випорпатися, ніодин банан обібрати. Вони скрикнули:

— Щож це?!

Та в цюж хвиливу вийшов із недалекого ліса Іман Сотворитель. За ним ішли інші боги. Іман сказав:

— Хто вам позволив прийти сюди, цукрову трощу брати та бараболю випорпувати? Невдячники, забирайтеся відсіля!

Всі побігли в великому страху, одні одних перевертали, падали коміть головою. Коли прийшли домів і розповіли, що їм пригодилося, настав великий сум у краю (селі).

На другий день рано пішли жінки в ліс, щоби назбирати вязанки ріща. Так прийшли до одного дерева, з якого стікав мід. Та коли вони сягнули в дупло, з якого цідилося, щоби добути щільник меду, кожній зломилася рука й осталася в дуплі. Жінки давай голосити: „Ах, ми окалічілі! Ах, ми окалічілі!" А як вони дійшли в село, збіглися всі люди й собі стали голосити:

— Ах, окалічілі! Ах, окалічілі!

І кинули чародійні кістки та з них пізнали, чому то таке нещастя впало на село. Колиж іще раз кинули кістки, чарівники сказали, що хтось мусить іти в святий ліс, щоби жертвувати себе богам. Тоді всі злякалися, бо ніхто не важився війдти до богів у ліс.

Коли настала ніч, вийшли перед село та витягнули руки до богів у лісі, а один озвався:

— Імане та ви, інші боги, змилосердіться над нами. Ми когось пішлемо вам. Хто це буде, кому судилося до вас?

І знову кинули жереб. І сказали, щоби Сабулана йшла в ліс, щоби принесла себе в жертву. А Сабулана сказала:

— Піду.

Як розвиднілося, зібралися всі, щоби супроводжати Сабулану до ліса. Як прийшли там, посідали перед лісом, бо не важилися йти туди. А Сабулана станула та заспівала:

„Я є Сабулана, я є Сабулана,
Я дочка пустині,
Іду до богів вже, смію приступити,
Чародійний жереб означив мене,
Боги не боронять".

Коли це сказала, ввійшла в ліс. Усі дерева стояли спокійно, а галузя звивалося, коли доходила до них. Так ішла, ішла, та глянь: нараз дійшла до місця, де були зібралися всі боги, й Іман та інші боги глянули приязно на неї та сказали:

— Якжеж це ти відважилася прийти сюди, а мущини боятьсяі?

Вона сказала:

— Чародійний жереб призначив мене.

Боги сказали:

— Так, призначив тебе, дівчино, й добре є, що ти заспівала. А тепер скажи нам, чого хочеш?

Вона сказала:

— Хочу жертвувати себе вам і прошу вас, не гнівайтеся більше на мій нарід. Ви приязні, боги, а ти, Імане, добрий.

На це дали їй столець, поздоровили її та сказали:

— Так що вам треба? Кукурузу й усі плоди намулу, гарбузи, риж і всеке богацтво дамо вам. І зараз прикличемо божих дітей, щоби це добро позносили перед ліс, бо тут, у святий ліс, не сміють іти інші люди крім тебе, дівчино. Під лісом наші діти все оставлять, а ти потім роздаш це своїм людям у селі.

Нараз зійшлися божі діти, наломили кукурузи й усяких плодів, проса, гарбузів, рижу й усякого добра, яке подарували боги. Сабулана йшла попереду них, божі діти йшли за нею, поклали все під лісом, а люди заспівали:

„Сабулана нам допомогла,
Дочка степу нам допомогла,
У святий ліс вона увійшла,
Іман і боги вислухали її".

Одначе Сабулана вернулася у святий ліс, бо боги приказали були їй вернутися, та сказали:

— Покажи своїм людям, що вони згрішили. Вони управляли ниви й жали, а нам не віддавали пошанівку. Як гадаєш, хто приказав кукурузі рости? І хто приказав бараболям рости й бананам і рижови? А також само, коли ви йшли на лови, а собаки всі наші звірята гонили на болота. Як ви сміли, не питаючи нас, збирати плоди з нив і рити їх? Я, Іман Сотворитель, і ми, інші боги, були добрі та мали вас за своїх дітей, а ви нам не приносили жертви. Скажи, дівчино, маємо право, чи не маємо?

— Імане, — сказала Сабулана — й ви, інші боги, ви маєте право.

— Так, — сказав Іман Сотворитель — і тепер ми цьому слові, бо люди знову моляться до нас. А тепер хай прийдуть твої люди з кошами та мішками, щоби зібрати запаси. Кожен, скільки зможе понести на голові. А ти, дівчино, будь відтепер царицею народу маґаквенського.

ЖИЮТЬ З МОРЯ.

Коли досліджуємо господарське життя холодної, гористої Норвеґії, переконуємося, що половина доходів усеї країни походить з вихіснування дарів, які дає море. Побереже Норвеґії відоме як найбогатше місце риболовлі, а саме вахні (стокфішів). Сушену й солену вахню розсилають до інших країн. Що торкається виробу рибячого товщу, то Норвеґія є на першому місці світової продукції. Другим визначним підприємством у Норвеґії є ловля і перерібка китів у підбігунових околицях. Тисячі кораблів виїжджають річно в ті околиці, щоби венрутися з богатою добичею. Третім джерелом доходів Норвеґії є морська плавба. Так то море є для Норвеґії дуже важним джерелом праці й заробітку.

Одинока памятка.

Мортко Кахніцер дістав по батькови велику спадщину. Приятель просить Мортка, щоби позичив йому грошей.

— Знаєш, хоч ти мій такий добрий приятель — відповів Мортко з жалем — я тобі того не можу зробити. Гроші — це одинока памятка по мому любому батькови. Більше нічого він мені не лишив.

ВИМИРАЮЧИЙ НАРІД

Трагічний кінець народу ловців жемчугів, що донедавна жив у добробуті. — Пороми, що є колискою, хатою та труною „морських циганів". — Острівець камінних пірамід.

Природа часом тяжко насміхається із своїх дітей, поводиться з ними як мачуха. Закони природи є тверді й невблаганні. Горе тим, котрі не вміють приноровитися впору до тих законів. Доказом того є доля невеличкого народу ловців жемчугів (перел), що жив свого часу на побережі Малайського півострова й Бірми. Звернув на це племя увагу Джан Фішер із Сінгапуру, а тепер розписуються про нього й інші подорожні й знавці тих околиць. Ще 20—30 літ тому належали ті ловці жемчугів до найбагатших горожан своєї батьківщини, хоч китайські торговці дуже використовували їх при продажі жемчугів. Та жемчужні поклади здавало годі вичерпати й ловці запускалися денно й по пятьдесять разів у море, тому їх зарібки були відносно великі. Одначе нині плиткі набережні місця, де могли запускатися нагі Малайці без великої небезпеки, вже давно вичерпалися й устриці, які витворюють жемчуги, вже тут не виводяться. Можна їх ловити в глибинах, та туди годі відважитися без новітніх причандалів. А малайські ловці жемчугів, ті знаменитї нурці, мають непоборну відразу та ненависть до новітніх нурецьких одягів. Не хотіли тих одягів іще тоді, як були доволі багаті, щоби могли собі їх купити. Відкинули цей технічний прилад зі злости.

Одначе вони так любили море, що не могли з ним розлучитися навіть тоді, коли воно перестало їм давати удержання. Колиж не могли вижити на побережі, виїхали на широке море й жиють там як морські цигани. Тому трицять літ було їх кілька десяток тисяч, а нині їх є ледви пять тисяч. Суспільний порядок і велика любов моря перемінили їх у народець скиталців і морських кочовиків. Море стало для них батьківщиною, тому покидали його лише по смерти. Самі себе називають „мавками", себто потопельниками моря, і ними вони дійсно є.

Ціле життя жиють на човнах. Це поправді малі пороми, зроблені з осьми-метрових пнів. Менше-більше десять таких пнів ставлять побіч себе й споюють, шпари заліплюють глиною та живицею; по середині пні є видовбані, а над тим поставлена стріха, зроблена з пальмового листя, позліплюваного живицею. Ті плаваючі хатки, що їх мавки називають кабанками, є їх мешканням від народження аж до смерти. Є для всієї родини спальнею, їдальнею й мешкальнею світлицею рівночасно. В одному куті стоїть кілька каменів, на яких варять. На долівці з битої глини є рогіжка, на якій мавки їдять і сплять.

Ловці жемчугів, які не мають роботи, скитаються в тих поромах по морі. Їдять головно рибу, яку вбивають списами. Часом ловлять також спеціяльний рід морських слимаків, за якими головно в Японії й Китаю полюбують як за ласощами. А навіть англійському королеви Едвардови VII. ті ласощі так засмакували, що казав собі їх від мавків посилати аж до Англії.

Мавки не лише люблять море, але й шанують і не важилися би занечистити його навіть у найкрайнішім випадку. Відпадки з риб, луску, тельбухи, голови і т. д. не кидають у море, лише укладають старанно ззаду своїх поромів. Там теж виливають помиї та викидають відпадки страв і власні відходи. Це все дбайливо укладають і щойно за кілька тижнів, а навіть місяців, викидають увесь той гнїй на якімсь із численних острівців, до яких причалюють, щоби набрати собі палива або щоби назбирати їдомих пташачих гнїзд, за які Японці дають їм опій. Опій став їх пристрастю, якій віддаються при кожній нагоді. Опій страшно прорїджує їх ряди. Найстрашніші заразливі недуги лютують між ними й кілька разів до року, бо це є вже наслідок їх примітивного та негігієнічного способу життя.

Коли хто з „морських циганів" занедужає, відставляють його на пустий острівець „Доля Айленд" і там віддають його до шпиталю. Є там тих шпиталів кілька — кожен два метри довгий, півтора метра високий; долівка — це галузя, уложене навхрест. Ті хатинки, похожі на буди для псів, поставлені на високих стовпах, бо острівець часто заливає вода. Хорих доглядає лікар-чарівник. Він так лікує їх: Хорого кладуть на рогіжку, лікар-чарівник хапає соломяний вахляр і молотить ним хорого кілька хвилин по лиці, другою рукою сипле на тіло зеренця сухого рижу, при чому мимрить якісь чарівницькі слова і заклинаючі молитви. Потім нараз перестає, нахилиться над хорим і давай завзято ссати хорому груди, аж йому там виступить кров на шкірі. На цьому скінчене все лікування; хорого відносять до хатинки на палях і оставляють самому собі. Лікар-чарівник після того лічення просто проголошує, що зробив усе, що було в його силах і що хорий буде за кілька днів здоровий, коли так сподобається „Доброму Духові".

Колиж „морський циган" помре, доставляють його до берега іншого острівця, що зветься „острів смерти". Сюди доставляють покійного разом із його човном, одначе той човен через половину розрізаний, бо, згідно зі звичаями мавків, човен не сміє пережити свого власника. В тій восьми-метровій домовині оставляють мерця на острові смерти три дні. Потім приходять сюди його свояки та кличуть його по імени. Коли він не відізветься їм, то його вважають дійсно помершим. Над його домовиною уставляють піраміду з каменів, високу яких два метри. На острові смерти ті піраміди страшно скоро множаться, бо мавки дуже вимирають. Їх любов для моря, впертість, дуже примітивний спосіб життя, опій та вкінці їх убогість, це все їх передчасно скошує, так, що за десять-двадцять літ лишиться по них як памятка лише цей пустий скелистий острівець із кількома тисячами пірамід із наложеного каміння. Вони покинуті на поталу недугам, недостаткові й морю. Стараються про них лише Японці й місіонарі — одні їм дають опій, другі приходять безробітним ловцям жемчугів проповідувати християнство. І так то тут помало, але невблагано відграється остання дія трагедії мавків, народа справжніх потопельників моря...

Знавець свого фаху.

— Пане докторе, я страшно мучуся! Поможіть мені радше вмерти, ніж так маю мучитися ще якийсь час!

— Не вчіть мене. Я знаю сам моє звання!

— Орисю, скільки тобі дати цукорків?

— Тли.

— Не „тли", а „три". Поки поправно не скажеш скільки, не дам. Ну, скільки?

— Пять!

СЕНЬКО І БОДНАР

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ НА НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЮ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І ДЕШЕВА.

Ми ховаємо на всіх цвинтарях.

112 E. 7 ST., NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORCHARD 4-7780.

137 N. 7 ST., BROOKLYN, N. Y.

Tel. EVERGREEN 6-2113.

У ТЕМНОМУ ПРАЛІСІ КАМЕРУНУ.

Недавно вернувся з мандрівки по Камеруні Е. А. Цвілінг і подав у німецьких журналах опис, який не дуже то заохочує до мандрівки в ті околиці.

Мандрівка Камеруном не є зовсім легка. Веде по більшости пралісом, у якому не жиє ніодна людина. Мандрівник мусить здатися сам на себе. Одинокими дорадниками є тут туземські носії. Їм, як і мені, ввесь час погрожували стада слонів, носорогів, буйволів, малярія, сплячка, прокава.

Праліс виглядає тут казково, горить усякими барвами цвітів. Тяжко пробитися крізь ліяни до високо положених саван і нижчих степів.

Французька влада старається вищити заразні недуги й ізолює хорих по шпиталях. Одначе туземці бояться шпиталів і втікають перед ними в пущу. Я подибав село, в якому було більше ніж три четвертини хорих на проказу.

Трапилася теж мені пригода, якої я малощо не переплатив життям. Я пострілив буйвола; він кинувся на мене. Туземці з жаху повидряпувалися на дерева. Хоч я поховзнувся та знайшовся під звірем, то мені таки вдалося завдати йому смертельну рану.

В мандрівці найтяжче з прохарчуванням. Носити з собою звичайні запаси виключено, бо мука, овочі ба й консерви дуже псуються наслідком вохкости, яка є в пралісі й дуже скоро приходиться запаси викидати. Так нам не лишалося нічого, лише жити харчами туземців. Ласощами були застрілені птахи, які ми припікали на оливі, а їли облиті перцевим сосом. Муринам здавався ласощами слонячий хобот (труба), та дуже часто траплялося, що після такої їди розхорілися. Їли ми і мясо з вужа боа-констріктора. Великою новиною для нашої кухні була саранча. Ті смажили, обірвавши крильця. Я не любив великих ящірок, які мають мясо біле, наче теляче, зате любили це дуже туземці. Зате я любив їсти терміти (великі муравлі); їх любили й мурини. Одначе вони дуже товсті, так що мій жолудок не зніс їх ніколи багато.

Пили ми пальмовий сік. Ми добували його так, що надверчували пні. В перших днях той сік смакує зовсім добре, похожий на молоде вино, одначе пізніше кисне. Тоді його не вільно пити занадто, щоби не пошкодити здоровлю.

Большевицьке масло.

— Слухайте, таж усе масло зіпсувалося!

— Дивний ви чоловік! Таж тут і написано: „Вагон для вантажу, що скоро псується".

НАГОДА

Тано і користні купна ФАРМ в стейті Ню Джезри.

ФАРМА 57 акрів з рікою, при стейтовій дорозі зараз коло містечка, школи і залізничої стації. Дім 8 великих кімнат, електрика, другі забудування в добрім стані, машинерія, збір з поля; 8 реґістрованих коров, 4 ялівки, 2 коні, кури, безроги. На фармі нема морґіджу. Ціна $6,500, половина готівкою.

ФАРМА 87 акрів, добре загосподарована, з того 15 акрів ліса, дім 7 кімнат і другі будинки в добрім стані, знаряди і машинерія, збір з поля; 8 коров, 2 коні, стадо курей, 10 овець. Продає старший Американець. Ціна $7.400, половина готівкою.

ФАРМА 140 акрів в гарнім положенню, вода, ліс і сад овочевий. Дім потребує малих реперацій, без інвентаря. Ціна $2,600, половина готівкою.

ФАРМА 8 акрів, близько ріки і залізничої стації. Дім 16 кімнат (бордінг гавс), другі будинки в добрім стані, овочений сад, гарне положення. Ціна $3,800, половина готівкою.

Маємо кілька таньших ФАРМ на продаж — зголошуйтеся сейчас. 177,9

Голоситися до:

VETERAN REALTY CO., INC., 593 JERSEY AVENUE, JERSEY CITY, N. J.

Отворене від 8. рано до 8 ввечір. — В неділі від 8. рано до 1. в полудне.

КНИЖКИ ДЛЯ НАУКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СЛОВІ Й ПИСЬМІ,

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Це обемиста книга (великої вісімки) на 584 сторін друку. Ціна $3.75. Тепер ... $2.75

ПРАВОПИСНІ ВПРАВИ, нап. Кость Кисілевський, стор. 40. Ціна ... 40

ГРАМАТИЧНІ ВПРАВИ для вищих кляс всенародних шкіл, І. частина 47 сторін; ІІ. частина 62 стор.; ІІІ. частина 60 стор. Ціна за всі три книжки ... 1.00

ГРАМАТИЧНІ ВПРАВИ для вищих кляс всенародніх шкіл, а нижчих кляс середних і фахових шкіл та до самонавчання, на підставі граматики української мови д-ра Василя Сімовича зладив Омелян Попович, стор. 96. Ціна ... 65

Всі повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

„SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ.

Books in the English language.

A VOICE FROM UKRAINIA, Biographical Sketch and translations from the works of Ivan Franko by Percival Cundy ... $ 50

THE KOBZAR OF THE UKRAINE, being select poems of Taras Shevchenko done into English verse with biographical fragments by Alexander Jardine Hunter, illustrated ... $1.25

UKRAINE, THE LAND AND ITS PEOPLE, by Stephen Rudnitsky, Ph. D. (containing six full-size maps) ... $1.75

All three books for $3.00.

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

SVOBODA,

P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	цнт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука	75
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький	75
Малий Катехизм християнсько-католицької реліґії, уложив о. Іван Рудович	35
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85
АПОСТОЛИ І ЄВАНГЕЛІЯ на неділі, празники і дні святих цілого року, після уставу святої греко-католицької церкви. Оправлений	75
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

„SVOBODA"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЖАРТИ.

Чи він знає.

„Тікаймо відси, коханий, бо то дуже злий пес... Так люто гавкає!"

„Не маємо чого боятись. Псй, котрі забагато гавкають, не кусають.

„Ну, добре, що я це знаю, але чи він знає?"

—o—

Граф любився в жінці свого доброго приятеля. Хотів їй в дарунку купити дороге футро, та не міг придумати способу, як би то дати такий дарунок, щоби не розсердити приятеля. Вкінці прийшла йому така думка до голови. Приніс футро до клюбу тай каже до приятеля:

— Знаєш, твоя жінка купила була раз фантовий льос і виграла це футро. Передай їй це футро.

— Дуже добре.

На другий день каже приятель до графа:

— Знаєш, не згадуй нічого моїй жінці, що її льос виграв, вона певно вже й забула за нього! А я футро дав моїй добрій приятельці.

—o—

Французького письменника Ол. Діма (сина) спитав раз якийсь вплививий чоловік, що хотів, щоби його вважали критиком:

— Знаєте, пане, там у вашій повісти є зворот: „болюча пустка, викликана хвилиною терпіння..." Як пустка може терпіти? Таж це нісенітниця!

— А вас ніколи не боліла голова? — спитав Діма.

—o—

Судця: Як вам не стидно, ви образовані, а забули заповідь божу: Не кради!

Обвинувачений: Та якось забулося. Алеж бо і ви, пане судця, забуваєте заповіді божі!

Судця: А це що знову?

Обвинувачений: Забуваєте заповідь: Не суди ближнього твого, щоби не бути судженим...

—o—

Льоґіка.

— Ви не повинні пити так багато. Ви повинні знати, що алькоголь переходить на потомство!

— Я це знаю, пане докторе, та я маю шестеро діточок, то на кожне з них загалом не припаде багато пива. Не зашкодить.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПРОДАМ 12 ЛОТІВ дуже тано, 8 лотів Block H. A., 4 лоти Block 1., в South Plainfield, N. J. Голоситися до: 177-82

WASYL MOCHNACH,

4129 Dille Avenue, Cleveland, Ohio.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(15)

Тарзан сподівався, що малпи дуже будуть раді побачити його в себе. Він знав, що ще багато його товаришів дитинства жиють, а може й зі старших іще хтось дотягнув до цього часу. Та й сам Тарзан був цікавий розпитати, що сталося з ними за такий довгий час, а головно, як убито їх товариша. Та малпи підняли тривогу, побачивши його. Самиці старалися заховати своїх дітей, а старі самці зібралися докупи й сердито дивилися на Тарзана.

„Я син Кали, хіба ви мене не пізнаєте?" — звернувся до них Тарзан. „Я ваш брат і приятель!" „Ми тебе пізнали добре" — сердито сказав один зі старих самців. „Ти вчора убив нашого брата Гобу. Геть звідси! Геть з наших очей! Ти не є більше приятелем племени Манґані". Для Тарзана це була велика прикра несподіванка. Вони вважають убийником Гобу. Чи не похожий на нього отой великан, якого відбитки ніг він бачив у джунґлях на піску?

Тарзан почав виправдуватися та переконувати малпи, що це не він убив Гобу. Та це нічого не пособляло. „Власними нашими очима ми бачили, що це ти зробив", говорили йому малпи. Нарешті малпи сердито почали наступати на Тарзана й грозити йому розправою, коли він не піде геть. Тарзан рішив, що годі тепер переконати малпи, що він не є вбийником, а тому рішив іти скорше геть, щоб нарешті знайти вбийника. Він тепер, як ще ніколи, бажав стрінути тих, що вже стали його ворогами.

Дивна річ була для Тарзана, що невідомі білі люди забралися в таку дику частину джунглів. А ще більше дивувало Тарзана, що його малпи змішали з убийником. Ця подібність його з тим невідомим могла наробити Тарзанови багато шкоди. Безупинно він ішов вперед у напрямі до Опару. Сліди вели сюди. Невже ще хтось крім нього знає таємницю Опару? Нарешті вже перед самим світанком Тарзан побачив багатті, а біля нього людей.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

153 AVENUE B.

NEW YORK, N. Y.

(межи 9. і 10. ул.)

Tel. ALGONQUIN 4-5525.

Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

. ПО ЗНИЖЕНИХ ЦІНАХ

шифкарти на всіх корабельних лініях.

Пересилка грошей у ДОЛЯРАХ.

Інформації ДАРОМ.

Нотаріюш

WALTER TWARDOWSKY,

26 St. Mark's Pl. (E. 8th St.),

New York, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

Tel.: Orchard 4-2568

129 E. 7th STREET,

NEW YORK CITY